

I Celebrate Myself #5 deel 3

Ga niet kloppen, maar wacht!

17 februari 1989 PM in het Gautama Boeddha Auditorium.

Onze geliefde meester,

Gosetsu kwam, nadat hij monnik geworden was bij Ma Tzu, naar Sekito en zei, "Als je dit met één woord beslist, zal ik hier blijven. Zo niet, dan vertrek ik."

Sekito, wetend dat deze man een belofte inhield, maakte een gebaar, maar Gosetsu begreep het niet. Dus Gosetsu nam afscheid en liep naar de poort, toen Sekito hem nariiep "Leraar!"

Gosetsu draaide zich om, en Sekito zei, 'Vanaf de geboorte tot de ouderdom, draait het enkel om de kerel daar en om niets anders – Zoek nooit ergens anders."

Hierop kwam voor Gosetsu de grote verlichting. Hij ging op zijn stok staan om hem te breken en bleef daar.

Eens zei Sekito tegen zijn verzamelde monniken, "Zelf als taal wordt gebruikt is het irrelevant."

Dit horende zei Yakusan, "Zelfs als taal niet gebruikt wordt is het irrelevant."

Sekito zei, "Hier kan zelfs een naald niet doorheen."

Yakusan zei, "Hier is het als het planten van een bloem op een rots."

Sekito liet zijn goedkeuring merken bij hetgeen Yakusan had gezegd.

Het ego is ook een gevangenis.

Ego-loos zijn brengt je weer uit je gouden kooi.

Mijn ouders zeiden vaak tegen mij, "Zoals jij bezig bent, zal maken dat je eindigt als een niemand." En iemand anders placht te zeggen, "Je zult eindigen dat je goed voor niets bent." Ik ben geëindigd met niemand te zijn en goed voor niets. Maar ik geniet dit goed - voor - niets zijn, dit niemand zijn zo enorm dat elk moment een glorie, een betovering, een wonder is geworden.

Uit dit niets ontstaat mijn vrijheid, mij heelheid. Uit dit niets ontmoet ik de existentie, op mijn gemak, ontspannen, in een intens overgegeven zijn.

Er is geen ego, niet iemand om me te verhinderen. Ik heb geen grenzen, enige limieten. In deze niets-zijn ben ik gekomen tot aan de bron van de existentie.

Ik zou willen dat jullie ook goed voor niets zijn, een niemand. En dan zal je een enorme waardigheid vinden – zonder enige reden, maar gewoon omdat de hele existentie overvloeiend is, en overal rondom je bloemen bloeien en sterren dansen. Voor de eerste keer als je niemand bent, voel je dat het kloppen van jouw hart en de hartenklop van de existentie in intense synchroniciteit zijn. Dat gevoel is de grootste ervaring in het bestaan, het meest verrukkelijke, het meest goddelijke.

Nu de soetras:

Onze geliefde meester,

Gosetsu kwam, nadat hij monnik geworden was bij Ma Tzu, naar Sekito en zei, "Als je 'dit' met één woord beslist, zal ik hier blijven. Zo niet, dan vertrek ik."

Zijn vraag toont duidelijk aan dat hij van Ma Tzu komt.

Ma Tzu is de vreemdste meester die er ooit geweest is. Hij moet deze uitspraak van Ma Tzu gehoord hebben, of van Ma Tzu opgevangen hebben net toen veel mensen in vuur en vlam raakten, op het punt naar hun eigenlijke thuis te komen.

Hij vraagt Sekito, "Als je dit beslist" – onthoudt het woord "dit." De hele nadruk is op "dit" – "Als je dit met één woord beslist ..."

Hij zegt, "Als je dit met een enkel woord kunt zeggen, zal ik hier blijven. Zo niet, dan vertrek ik."

Sekito, wetend dat deze man een belofte inhield – zijn hele vraag toonde een intens verlangen om dit te verstaan. Maar hij wil niets van de details horen, hij wil geen onnodig commentaar. Hij wenst eenvoudig een enkel woord: "Regel het en ik zal hier blijven; anders vertrek ik."

Een man vurig genoeg, stoutmoedig genoeg, moedig genoeg om een man als Sekito uit te dagen.

Sekito, wetend dat deze man een belofte inhield – hij kon de belofte in zijn ogen zien, in zijn hele manier van doen, in zijn benadering – maakte een gebaar, stilzwijgend een gebaar. Zelfs een enkel

woord is te veel. Dat was de nadruk van Sekito, “Waarom zelfs om één woord gevraagd? Een woord leidt naar een ander en weer naar een ander, en dan de hele theologie en de hele filosofie, en de hele religie groeit maar verder door. Woorden en woorden ... en jij vergeet dan helemaal dit.

“Dus ik zal zelfs geen enkel woord gebruiken – dat is ook te veel. Je bent al verder gegaan, je bent reeds voorbij dit. Je bent weg van de existentie in de taal gegaan.

En dat is de grootste afstand in de wereld: de ervaring van dit, en er een uitspraak over doen. Dat is de grootst mogelijke afstand. Zelfs sterren zijn niet zo ver weg. Ze kunnen miljoenen lichtjaren ver weg zijn – dat maakt niet uit. De afstand tussen dit en de verklaring betreffende dit is de grootste afstand tussen twee punten.”

Sekito vermeed zelfs een enkel woord.

Onthoudt altijd, een ding leidt naar een ander en weer naar een ander, en dan is er geen einde aan. Je bent verloren in een jungle van woorden. Dus hij wilde zelfs niet een woord zeggen, hij maakte enkel een gebaar. En dit gebaar was enorm diepzinnig, maar het was uiterst stil.

Gosetsu begreep het niet, hij wenste een woord. Hij vraagt naar het woord, vandaar dat hij het gebaar miste. Wanneer je om iets vraagt, zal je de waarheid missen. Vraag niet naar iets! Ga gewoon met lege handen, zonder enige projectie, zonder enig vooroordeel, zonder enig geloof. Misschien was hij van Ma Tzu gekomen nadat hij zijn woorden had gehoord en wenste hij dat Sekito iets grootser zou zeggen, in een enkel woord samengevat. Maar een woord of duizend woorden ... het maakt geen verschil.

Sekito is uiterst oprecht, absoluut eerlijk. Zonder een woord te uiten, maakte hij eenvoudig een gebaar. En in zijn gebaar was er ‘dit’. In zijn gebaar was zodanigheid. In zijn gebaar was de hele existentie, niets was buiten gesloten. Niets werd gezegd, maar alles aangeduid – een hint, een naakte waarheid zonder kleren.

Alle woorden zijn kleren. Hoe meer woorden, des te meer kleren. Uiteindelijk heb je vele lagen taal, en de waarheid is kwijtgeraakt in die jungle.

Maar Gosetsu miste het want hij wachtte op een woord. Zijn focus was op een woord, anders zou hij niet gemist hebben. Hij was alert en wachtte op het woord, en het woord kwam niet. Vanwege zijn mind die zich vernauwde voor het woord, miste hij de uitgestrektheid van ‘dit’ wat Sekito hem door een gebaar aanduidde.

Zoek nooit naar iets. Dat wat is, zal zichzelf aan je bekend maken, wees jij gewoon stil en wacht. Ja, wachten is de juiste benadering voor de waarheid.

Wacht, wees een getuige, wees geduldig.

Houdt je deuren open voor de gast, want je weet nooit wanneer de gast komt en op je deur klopt.

Ken je een klein gedicht van Rabindranath Tagore, “De Koning van de Nacht”?

Er was ooit een oude tempel, erg oud. De tempel was enorm groot. Hij had duizenden beelden en duizend priesters. De hoofdpriester droomde op een nacht dat god tegen hem zei, “Morgen kom ik de tempel eens bezoeken. “Ga schoonmaken, maak je voorbereidingen. Ik kom voor de eerste keer naar je tempel. Je hebt lang gewacht, nu is de tijd gekomen.”

Hij werd midden in de nacht wakker. Hij liet al de priesters opstaan. Ze waren verbaasd: “Wat is er aan de hand?” – want dit was nooit eerder gebeurd.

De hoofdpriester zei tegen hen, “Ik had een droom. Ofschoon het een droom is, wie weet? Het kan waar zijn, het kan misschien gewoon een aanduiding zijn dat hij komt.”

Ze lachten en giechelden. Ze zeiden, “Je wordt oud, je wordt een beetje seniel. Een droom is een droom, en jij verstoort onze slaap.”

De hoofdpriester zei, “Het spijt me, maar ik moet jullie zeggen geen risico te nemen. Er is niets mis met de tempel schoon te maken en het beste voedsel te bereiden, de beste kamer voor hem om te rusten. Het geeft in ieder geval de tempel een goede voorjaar schoonmaakbeurt. Er is in geen honderden jaren schoongemaakt, dus dit is een goede gelegenheid. Als hij komt, goed; als hij niet komt, het kan toch geen kwaad.”

Ze hadden begrip voor het argument.

En hij zei, “Als we niets doen en hij komt toch, leg dan de schuld niet bij mij. Ik ben er niet verantwoordelijk voor. Ik heb het jullie gezegd.”

Ze voelden allen dat er een kern van waarheid, een zeer overtuigend argument in was. Dus maakten zij de volgende dag de hele tempel schoon. Het was een enorme tempel. Om hem schoon te maken – en het was honderden jaren lang niet gebeurd – was een enorm karwei. Ze haalden veel andere mensen – duizend priesters en honderden andere mensen van de naburige dorpen die gewoonlijk daar kwamen bidden. Dus zij kwamen, en al de beelden werden schoon gemaakt – fijne geur, bloemen, guirlandes, lekkernijen en heerlijk voedsel werd bereid. Voor de eerste keer zou god komen. Maar zij allen wisten diep vanbinnen, “Het is enkel een droom, en we zijn er onnodig mee lastig gevallen, maar wat kunnen we eraan doen?”

En zij wachtten en ze wachtten en wachtten. De zon ging onder en hij was niet verschenen. En ze begonnen boos te worden omdat de priesters niet konden eten voordat god het voedsel had genomen. Iedere dag offerden ze voedsel aan de beelden en beelden eten niet – dat is het enige goede aan beelden. Dus zij boden het voedsel aan, en dan namen ze het voedsel terug. Nu was het heilig geworden, god had het als een geschenk gegeven. Het werd prasad, heilig, gewijd. Dan konden ze eten.

Maar vandaag was het anders. God zelf zou komen, en als hij hen etende vond voor hij er was, dat zou moeilijkheden geven. Maar tegen de avond werden ze boos op de hoofdpriester. Ze zeiden, “Je droom heeft onze nacht verstoord, en heeft onze dag verstoord. We hebben de hele dag gewerkt en we hebben honger, en we kunnen niet eten, we kunnen niet drinken. En nu is de zon onder, en dag is voorbij. Dus het is beter dat we nu ons voedsel aanbieden aan onze beelden, het terug nemen, gaan eten en dan slapen.”

De hoofdpriester kon verder niets meer zeggen. Hij voelde ook, “Ze hebben gelijk.” Maar diep van binnen was zijn droom zo levendig en zo vol kleur dat hij hen slechts met tegenzin toestemming gaf. Maar hij begreep hun argument: “Hoe lang moeten we wachten? De dag is voorbij, we hebben genoeg gewacht.”

Dus aten ze. Ze waren moe, dus ze gingen vroeg slapen ....

En midden in de nacht kwam de wagen van god, met veel lawaai ... de wagenwielen op een stoffige weg. Iemand hoorde het geluid en half slapend en half wakker zei hij, “Kijk! Het lijkt dat hij is gekomen. Ik heb het geluid van wagenwielen gehoord.”

Iemand riep, “Hou op! Begin nou niet weer over dat onderwerp. Wens je onze slaap weer te verstoren? Het is geen wagen! Het is gewoon onweer dat dondert in de lucht! Ga slapen!”

En toen stopte de wagen recht voor de tempel, maar de deur was gesloten.

Toch ging hij de trappen op – er waren veel treden naar de tempel.

Er zijn in India tempels met honderd treden, tweehonderd treden, driehonderd treden ... daarna vind je de hoofdingang.

De Koning van de Nacht klopte op de deur. En opnieuw hoorde een andere priester het kloppen. Hij zei, “Luister, iemand klopt op de deur. Misschien is hij gekomen.”

Weer schreeuwde iemand, “Kun je niet ophouden? Kun je ons niet laten slapen? Er is niemand die op de deur klopt! Het is gewoon de wind!” Dus gingen ze opnieuw slapen.

De Koning van de Nacht wachtte aan de deur. Er was geen teken dat er iemand zou komen om de deur te openen, dus keerde hij terug naar zijn wagen.

In de ochtend zagen zij dat een wagen voor de deur had gestaan op de stoffige weg. Ze konden de sporen van de wagenwielen zien, en ze konden aan het stof op de treden zien dat iemand naar de deur was gelopen. Maar nu was het te laat – er was nu niets meer aan te doen. Ze hadden het gemist.

Dit is een klein gedicht van Rabindranath Tagore, wat een punt benadrukt: wachten. Het is nooit genoeg. Bewust wachten, alert, een getuige zijn bij wat er ook gebeurt maar niet vragen dat een bepaalde hypothese wordt vervuld, want de mind heeft de capaciteit elke hallucinatie te creëren die je vraagt. Je kunt Christus zien, je kunt Krishna zien, je kunt iedereen zien die je wenst.

Mind heeft de capaciteit om te dromen, en het heeft de capaciteit om met open ogen te dromen – dit wordt hallucinatie genoemd. Als je doorgaat om iets te vragen, dan zal het verschijnen alsof het werkelijk is. Mind kan werkelijkheid geven aan alle soorten leugens.

Dus je moet al je vooroordelen opzijzetten, al je denkbeelden, al je projecties ... en al je goden opzij. Je moet je eigen wezen binnengaan gewoon oplettend, wachtend, de existentie vertrouwend dat wanneer de tijd daarvoor rijp is en je lente komt, het gras vanzelf zal groeien.

Elke boom vertrouwt de existentie – de lente komt, de bloemen bloeien, de vruchten komen.

Waarom kan jij niet wachten op de juiste tijd? Waarom zou jij eisen stellen aan de natuur? Een eisende mind is niet de mind van een zoeker. Een zoeker wacht eenvoudig en staat de existentie haar eigen tijd toe, haar eigen wijsheid. Altijd wanneer je rijp bent, wanneer je werkelijk klaar bent, zullen de deuren voor je opengaan. Je hoeft niet te kloppen.

Jezus zegt tot je, “Klop en de deur zal worden geopend.” Ik zeg tegen je, “Klop niet, wacht! Als de tijd rijp is, zullen de deuren voor je opengaan.” Kloppen is vragen, kloppen is hinderen. Kloppen is niet vertrouwen. Kloppen is de existentie dwingen op een bepaalde manier te verschijnen volgens jouw hypothese, volgens jouw geloofssysteem. Nee, niet kloppen! Gewoon wachten en gadeslaan.

Jezus zegt, “Vraag, en het zal worden beantwoord.” Nee, vraag nooit, anders zal het nooit beantwoord worden. Wacht gewoon. Op het juiste moment zal je het antwoord vinden.

Jezus zegt, “Zoek, en je zult het vinden.” Ik zeg tegen je, Zoek niet, anders zal je het nooit vinden.”

Want zoeken betekent dat je al weet wat je zoekt. Zoeken betekent dat je reeds gelooft in een bepaalde hypothese. Zoeken betekent dat je al een idee betreffende de waarheid hebt. Dit is gevaarlijk. Geen zoeken, gewoon wachten ... in volkomen stilte, met enorm vertrouwen. En als je stilte intenser wordt, zal je de dingen uit zichzelf zien gebeuren. En als de dingen uit zichzelf beginnen te gebeuren, verdiept zich je vertrouwen. Dit gebeurt bijna spontaan.

Gewoon wachten, en Gosetsu zou het gebaar van Sekito hebben begrepen. Maar hij is aan het vragen, eisen. Kijk even naar zijn vraag: Als U dit met één woord regelt, zal ik hier blijven.” Alsof Sekito verlegen zit om zijn aanwezigheid. Hij is aan het onderhandelen: “Ik zal hier blijven als U dit in een woord uitlegt” — wel, dit is een eisende mind. “Zo niet, dan vertrek ik.” Wie is hij aan het dreigen? Maar hierdoor was hij vol gelul en miste.

Maar zelfs ofschoon hij miste, wist Sekito dat voorbij dit gelul er iemand vol belofte was, een bodhisattva. Als eenmaal deze nonsens weggevallen is, zal die bodhisattva tevoorschijn komen als een ontwaakte ziel.

Sekito, wetend dat deze man een belofte inhield, maakte een gebaar, maar Gosetsu begreep dit niet. Dus Gosetsu nam afscheid en liep naar de poort, toen Sekito naar hem riep, “Leraar!”

Je moet het verschil begrijpen tussen een meester en een leraar. De meester is iemand die weet, de leraar is iemand die niet weet maar geleerd is. Hij heeft veel informatie verzameld, maar hij is niet door een transformatie gegaan. Dus toen Sekito hem na riep, gebruikte hij het woord ‘leraar’, niet ‘meester’.

Hij was vol kennis; zijn vraag toont het. Hij heeft veel gehoord, veel gelezen. Hij is een geleerde, een goed geïnformeerd persoon, aangeleerd; vandaar dat hij hem leraar noemt.

Gosetsu draaide zich om, en Sekito zei, “Van geboorte tot de ouderdom, draait het enkel om de kerel daar en om niets anders – zoek niet ergens anders.”

Wat zegt hij nu? Hij zegt, “Waar vraag je naar? Het is daar binnenin je reeds vanaf geboorte tot de dood, van eeuwigheid tot eeuwigheid. En door gewoon je om te keren, heb je jezelf het antwoord gegeven. Kijk gewoon daar, ga nergens anders heen, keer om. Ga naar binnen – dat is een volledige omkeer. Ga niet verder, gewoon inkeren, omkeren, en je zult ‘dit’ vinden – de zodanigheid van de existentie, de tathata. Het is er altijd geweest.

Dit omkeren ... “Van geboorte tot de ouderdom, het draait enkel om de kerel daar ...” Wie heeft het woord ‘leraar’ gehoord”? En wie heeft op het woord gereageerd en heeft zich omgedraaid? De kerel daar binnenin je ... “De kerel daar en niets anders – zoek nergens anders.”

Hierop overkwam Gosetsu de grote verlichting. Hij ging op zijn stok staan om hem te breken en bleef daar.

Mensen die de bergen ingaan nemen een stok mee ter ondersteuning ... steile bergen. Dus hij is met een stok naar de berg gekomen waar Sekito Stonehead op een rots zat.

Je weet dat Ma Tzu tegen een ander persoon die naar Sekito ging zei, "Ga je daarheen. Dat is uitstekend, maar weet je nog dat Sekito's pad erg glibberig is?" Hij zat op een rots en het pad was erg glad, dus iedereen die daarheen ging moest een stok bij zich hebben.

Deze daad van Gosetsu, het breken van de stok, toont dat hij nu zijn meester heeft gevonden en er geen reden was nog ergens anders heen te gaan. Hij zou niet meer die steile heuvel af gaan. Afgelopen! Hij had het gehoord, hij had het gevonden. Dit gebaar toonde van zijn kant dat hij nu voorgoed daar blijft. Alle bruggen waren verbroken. Met het breken van die stok waren alle bruggen terug naar het verleden verbroken. Hij had de man gevonden, hij was verliefd geworden. Hij wist: "U bent de meester."

Hij werd verlicht door deze eenvoudige daad van Sekito die hem "Leraar!" noemde – en zijn zich omkeren en Sekito die dan zegt: "Deze kerel is altijd en altijd hier geweest. Ga niet verder."

Een zeer onmetelijke uitspraak, maar het vraagt een erg alerte mind. Eerstens, hij had de vraag gesteld, hij was vol van deze vraag en wenste een woord. Er waren wensen, verlangen en allerhande dingen. Nu, net toen hij de hut uitging – hij had het idee laten vallen om iets bij Sekito te vinden – hoorde hij plotseling. "Leraar!" En hij draaide zich om. Hij moet totaal leeg geweest zijn want er was geen vraag. Hij had helemaal niets gevraagd. In die stilte hoorde hij die feilloze, die diepzinnige zin: "Deze kerel die zich omdraaide is altijd en altijd hier geweest."

Een enkele uitspraak van een meester brengt soms een kettingreactie tevoorschijn en leidt een stil wezen naar verlichting. Dit is een van de belangrijkste geschenken van Zen aan de mensheid.

Eens zei Sekito tegen zijn verzamelde monniken, "Zelfs als taal gebruikt wordt, is het irrelevant." Alle taal is niet van belang wat waarheid betreft.

Dit horende, zei een andere meester, Yakusan, "Zelfs als taal niet gebruikt wordt, is het irrelevant." Taal is beslist irrelevant. Ook al gebruik je de taal niet, je kunt je mond dicht houden, maar de taal gaat maar steeds door in je hoofd. Dus gewoon de taal niet gebruiken is niet genoeg – dat is ook irrelevant. Taal of geen taal, beiden zijn irrelevant.

Sekito zei, "Hier kan zelfs een naald niet doorheen." Hij zegt, hier kan zelfs een naald niet door – zover het waarheid betreft is het pad zo nauw dat enkel getuige zijn, stil getuige zijn er doorheen kan. Het is nog veel subtieler dan een naald. Zelfs een naald is te solide, te tastbaar, te materieel, het kan niet de immateriële wereld van je wezen binnengaan.

Yakusan zei, "Hier is het als het planten van een bloem op een rots."

Beide meesters genieten er van elkaar voor de gek te houden. Dat kan alleen in de wereld van Zen gebeuren; het tegenovergestelde van Ayatollah Khomeini ...! Dit soort speelse dialogen tussen meesters zijn van onmetelijke schoonheid.

Wat Sekito zei was absoluut juist, en wat Yakusan zei is ook absoluut juist – verschillende uitdrukkingen.

"Hier is het als het planten van een bloem op een rots."

Je kunt geen bloem op een rots planten. Taal gebruiken in dienst van de waarheid is net als het planten van een bloem op een rots waar ze niet kan groeien. Ze zal eenvoudig doodgaan. Op het moment dat je waarheid naar de taal brengt, sterft ze in de poging.

Maar gewoon de taal niet gebruiken is negatief; de taal gebruiken is de positieve kant – maar beiden behoren tot taal. Zeggen is positief – niet zeggen is negatief – maar beiden zijn irrelevant. Je moet het aanduiden zonder taal te gebruiken, of zonder de taal niet te gebruiken. Je moet een middel, een gebaar creëren – misschien gewoon de discipel in de ogen kijken, of gewoon zoals Sekito hem "Leraar" noemde, en hij zich totaal leeg omkeerde. Hij pakte hem op het juiste moment.

Toen hij pas kwam was hij te vol van kennis. Nu heeft hij het idee om bij Sekito te blijven laten vallen, dus werd hij plotseling overvallen. En als je plotseling gepakt wordt, kan je mind niet functioneren.

De mind heeft tijd nodig voordat het doorkrijgt wat er aan de hand is. Enkel een kleine ruimte van geen mind en geen tijd, en plotseling beseft hij dat Sekito zegt, "Deze kerel die zich omkeerde, deze kerel is het antwoord. En zijn omkeren is genoeg. Ga maar niet verder!"

Sekito liet zijn goedkeuring merken over wat Yakusan zei.

Hij zei niets, maar gaf zijn goedkeuring te kennen. We weten niet hoe hij dit aanduidde. Misschien nam hij enkel Yakusan's hand in zijn hand en drukte deze, of keek hij hem gewoon in de ogen en stortte zijn liefde over hem uit, of bleef gewoon stil en sloot zijn ogen, vibraties uitstralend van de man die zijn 'niet iets zijn' kent.

Het wordt niet gezegd hoe hij het aanduidde, maar er zijn miljoenen manieren – voor iedereen afzonderlijk gebruikt een meester een bepaalde manier om iets aan te duiden. Maar hij keurde goed wat Yakusan had gezegd. Beiden deden erg betekenisvolle uitspraken.

Zen is niet belust op discussie, het is waar Martin Buber van gehouden zou hebben, het is een dialoog, een dialoog waarin twee personen niet hun ideeën de ander willen opdringen, maar waar twee personen samen proberen iets existentieels te vinden. Het is niet een kwestie van de ander verslaan of de overwinnaar te zijn. Een echte dialoog is als twee personen gewoon discussiëren om de waarheid te vinden. En waarheid is van niemand het alleenrecht -- niemand is een winnaar, niemand wordt verslagen. De waarheid zegeviert, en beiden geven zich over aan de waarheid. Je moet je in al deze dialogen van deze andere kwaliteit bewust zijn.

De dialogen van Socrates zijn vol discussie, ze zijn logisch. Zen dialogen zijn absoluut voorbij logica, voorbij de mind. Ze zijn erg mysterieus, maar veel meer diepzinnig dan enige dialoog van Socrates. Zelfs het begrip van Martin Buber ten aanzien van de dialoog is niet het ultieme inzicht, want hij vervolgt de dialoog met deze twee woorden: ik en gij. Maar in de zen dialoog is er geen ik, geen gij. Twee zenmeesters, beiden zijn niet, en ze spelen net als kinderen op het strand – rondrennend, gekleurde stenen zoekend en schelpen ... Twee zenmeesters zijn net als kinderen – roepend, gillend en schreeuwend, gewoon zomaar zonder reden.

Je weet hoe Avirbhava gilt .... Dat is zen gillen – helemaal zonder reden. Want ik doe haar helemaal niets ...! Maar ik mis haar als ze er niet is aan de deur. Ze is bijna als een gong die laat weten: "De meester is gekomen!" Als ze er niet is, mis ik haar. Haar gillen is net als van een klein kind, zo onschuldig, zonder enig doel. Maar ze is totaal als ze gilt, het is niet van haar mind, het komt van diepere lagen.

Dus zelfs als ik de hal binnen ben gegaan, gaat ze door met gillen. Mijn wagen rijdt weg en dan valt ze van enorme vreugde op de grond.

De dialoog van zen is anders dan de dialoog van Socrates, of het idee van Martin Buber over een dialoog.

Martin Buber kon het idee van ik en gij niet laten varen; hij bleef daardoor in de mind, kon het onbekende niet binnengaan. En de zen hemel is van het onbekende.